

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu “IKP alternatīvas – sekmīgas atveseļošanas un ilgtspējīgas un noturīgas ES ekonomikas ķīla”**(pašiniciatīvas atzinums)**

(2022/C 152/02)

Ziņotājs: **Petru Sorin DANDEA**

Pilnsapulces lēmums	25.3.2021.
Juridiskais pamats	Reglamenta 32. panta 2. punkts Pašiniciatīvas atzinums
Atbildīgā specializētā nodaļa	Ekonomikas un monetārās savienības, ekonomiskās un sociālās kohēzijas specializētā nodaļa
Pieņemts specializētās nodaļas sanāksmē	23.11.2021.
Pieņemts plenārsesijā	8.12.2021.
Plenārsesija Nr.	565
Balsojuma rezultāts (par/pret/atturas)	209/2/7

1. Secinājumi un ieteikumi

1.1. EESK uzskata, ka no tādas ekonomikas sistēmas, kuras galvenais dzinējspēks ir izaugsme, neizbēgami ir jāpāriet uz modeli, kurā priekšroka tiek dota ilgtspējīgai attīstībai. Ņemot vērā šīs pārkārtošanās sarežģītību un tās milzīgos izaicinājumus, šajā atzinumā ietvertie jauno rādītāju priekšlikumi tikai iezīmē vienu no pieejām, kuru iespējams izvēlēties attiecībā uz mērīinstrumentiem sociālajā, ekonomiskajā un vides jomā.

1.2. EESK ierosina izstrādāt rādītāju kopumu ar mērķi labāk informēt politikas veidotājus, kas tādējādi varētu veicināt aprites ekonomikas politikas izvērtēšanas politiku. Piemēram, ja dažu ilglietošanas patēriņa preču dati par to, cik daudz tās satur no dabas resursiem smeltu izejvielu, tiktu salīdzināti ar datiem par šo preču vidējo lietošanas termiņu un ar potenciāliem rādītājiem par minēto izejvielu atgūšanas iespējām, būtu iespējams politikas veidotājus nodrošināt ar informāciju, kas palīdzētu izprast, kāpēc jāpieņem lēmums par nepieciešamību investēt reciklēšanas nozarē.

1.3. Komiteja uzskata, ka būtu lietderīgi koncentrētā veidā izstrādāt rādītāju sistēmu “IKP un ne tikai”, ko pēc tam varētu iekļaut Eiropas zaļā kursa rādītāju sistēmā. Vācijas institūta ZOE izstrādāto ES “virtuļa ekonomikas” modeli līdz 2030. gadam varētu izmantot, lai izstrādātu šo sistēmu, kam varētu būt nozīme ES pārvaldības procesā, jo tā palīdzētu novērtēt panākto progresu un noteikt darbības, kas vajadzīgas, lai sasniegtu Eiropas pusgada mērķus. Komiteja uzskata, ka ES pārvaldības procesā būtu jāņem vērā jauna perspektīva, galveno uzmanību pievēršot iedzīvotāju labbūtnībai.

1.4. EESK uzskata, ka dalībvalstīm atkarībā no savas specifikas prioritāri būtu jāizmanto vairāki ANO ierosinātie rādītāji, un mudina valstis izmantot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) priekšlikumus, kas ietverti ziņojumos par labbūtnības un labklājības mērījumu uzlabošanu.

1.5. EESK piekrīt Portu samitā Eiropas sociālo partneru paustajam viedoklim, ka 14 ierosinātie rādītāji ir piemēroti, lai izveidotu iekšzemes kopproduktu (IKP) papildinošu rādītāju sistēmu, kuru būtu iespējams izmantot, veidojot ilgtspējīgu attīstību veicinošu politiku.

1.6. Investīcijas saliedētā sabiedrībā, ilgtspējīgā attīstībā, cilvēkkapitālā un sociālajā kapitālā, kā arī dzīves kvalitātē būs svarīgas, lai radītu perspektīvas moderniem uzņēmumiem, kas nākotnē stimulēs ilgtspējīgu nodarbinātību, labklājību un izaugsmi. Tāpēc EESK uzskata, ka par IKP plašākiem rādītājiem būtu jāklūst par instrumentiem, kas dos iespēju ne vien sekot līdzi un novērtēt politikas attīstību, bet arī sniegt informāciju politikas izstrādes nolūkā, uzlabot komunikāciju un stimulēt mērķu uzstādīšanu.

1.7. Eiropas Komisija nesē ir nākusi klajā ar paziņojumu⁽¹⁾, kura mērķis ir finansējumu virzīt uz ilgtspējīgu darbību. EESK šo Komisijas iniciatīvu atbalsta un uzskata, ka ir jāsaņem tādi rādītāji, kas, no vienas puses, dos iespēju nodrošināt finansējumu zaļināšanas procesa pārraudzību un, no otras puses, liecinās par ekonomikas nozaru zaļināšanas pakāpi. Šādi rādītāji politikas veidotājiem palīdzētu labāk izprast, kā rīkoties, plānojot publiskos stimulus ar mērķi veicināt ilgtspējīgas darbības. Līdztekus tie varētu kalpot par noderīgu pārraudzības līdzekli dalībvalstu valdībām. Šāda pārraudzība ir vajadzīga tajos gadījumos, kad rodas nepieciešamība kontrolēt ātrumu, kādā investīcijas tiek virzītas uz ilgtspējīgām nozarēm. Ja investīcijas tiks veiktas pārāk lēni, iespējams, ka pieejamie resursi būs izsmelti jau pirms aizstājošo risinājumu radīšanas. Šāda situācija kļūtu par cēloni straujam cenu pieaugumam, kas līdzīgu nestu postošas sekas ekonomikas sistēmā. Savukārt, ja investīcijas tiks veiktas pārāk ātri, daudzām citām nozarēm investīcijas tiks liegtas, un tādējādi palēnināsies ekonomiskā aktivitāte, kas rada investīcijām nepieciešamos resursus.

1.8. Klimata pārmaiņu apkarošanas jomā EESK uzskata, ka pastāvošie rādītāji ir jāpārskata, lai uzlabotu gūto sasniegumu pārraudzību. Daži no tiem pilnībā neatspoguļo atsevišķu saimniecisko darbību negatīvo ietekmi uz vidi. Tāpat būtu jāpielāgo arī citi rādītāji, lai labāk atspoguļotu Eiropas Savienības mērķus.

1.9. Lai būtu iespējams digitalizēt un zaļināt ekonomikas sistēmu, dažādās jomās ir jāveic būtiski pārkārtojumi. Lai maksimāli samazinātu šo pārmaiņu sociālās izmaksas, ir jāievieš darba ņēmēju aizsardzības politika, kas vidējā termiņā un ilgtermiņā nodrošinātu taisnīgu nepieciešamā darba sadalījumu aktīvo iedzīvotāju vidū. Līdztekus tam, ievērojot ES sociālo partneru ierosinājumu, EESK uzskata, ka ir jārada tādu rādītāju kopums, kas attiektos uz koplīguma slēgšanas sarunām, kuras darba ņēmējus aizsargā vispārīgi, bet var arī nodrošināt un veicināt to, lai profesionālās sagatavošanas programmās būtu iekļauti pasākumi mobilitātes nodrošināšanai, kas ir vajadzīga ekonomikas pārkārtošanas radīto izaicinājumu kontekstā. Vienlaikus, izmantojot pārdomātas darba laika organizācijas programmas, kuras var apspriest sociālie partneri, ir iespējams īstenot visā ekonomikā pieejamā darba taisnīgu sadalījumu.

1.10. Būtiskas pārmaiņas ekonomikas sistēmā nebūs iespējams īstenot bez visas sabiedrības pilnīga atbalsta. EESK uzskata, ka ir jāveic jaunas Eiropas barometram līdzīgas aptaujas, kas dotu iespēju sekot līdzi tam, kā sabiedrība izjūt ekonomiskā modeļa pārmaiņas.

1.11. Dalībvalstīm un Eiropas Komisijai vajadzētu arī atbalstīt tādu iniciatīvu izvēšanu, kuru mērķis ir uzlabot to, kā tiek izvērtēta labbūtība un analizēta ekonomiskās darbības ietekme uz vidi, piemēram, iniciatīvu, ko ir īstenojis Vācijas pētniecības institūts ZOE, kurš ir izstrādājis rādītāju sistēmu, kas tiek dēvēta par "virtuālo ekonomiku".

2. Ievads

2.1. Iekšzemes kopprodukts (IKP) joprojām ir galvenais makroekonomiskais rādītājs, kas pasaules mērogā tiek izmantots, lai skaitliski izteiktu ekonomisko darbību. Tomēr plaši ir iesakņojies viedoklis, ka šis rādītājs neatspoguļo nedz reālo labbūtību, nedz sabiedrības attīstības līmeni, un arī neatklāj dažu ekonomiskās darbības veidu negatīvo ietekmi uz vidi.

2.2. Tāpēc, pašiem IKP izveidotājiem apzinoties šā rādītāja vājās puses, deviņdesmitajos gados tika izvērstas debātes par tematu "IKP un ne tikai". Tādējādi radās vajadzība pēc citiem rādītājiem, kas spētu atspoguļot tādus 21. gadsimta globālos izaicinājumus, kā klimata pārmaiņas, nabadzība, resursu izsīkšana, veselība un dzīves kvalitāte. Nozīmīgs solis tādu rādītāju meklēšanā, kas būtu vispiemērotākie šāda progresa novērtēšanai un kurus vislabāk varētu integrēt lēmumu pieņemšanas procesā un iekļaut publiskajās debatēs, bija augsta līmeņa konference "IKP un ne tikai"⁽²⁾, ko 2007. gadā rīkoja Eiropas Komisija, Eiropas Parlaments, Romas klubs, Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija (ESAO) un Pasaules Dabas fonds (WWF). Pēc tā Ekonomikas snieguma un sociālā progresa mērījumu komisija, ko vadīja *Joseph E. Stiglitz*, *Amartya Sen* un *Jean-Paul Fitoussi*, savā nobeiguma ziņojumā⁽³⁾ uzsvēra vēl citus IKP trūkumus, respektīvi, iebildes pret to, kādā veidā tas atspoguļo produktivitāti un arī pret to, ka netiek ņemts vērā cilvēkkapitāls.

(1) COM(2021) 188 final, ES taksonomija, uzņēmumu ilgtspējas informācijas ziņošana, vēlmes ilgtspējas jomā un fiduciārie pienākumi: finansējuma novirzīšana Eiropas zaļā kursa īstenošanai (OV C 517, 22.12.2021., 72. lpp.).

(2) Konferenču "IKP un ne tikai" kopsavilkums – https://ec.europa.eu/environment/beyond_gdp/proceedings/bgdp_proceedings_summary_notes.pdf (angļu valodā).

(3) Ekonomikas snieguma un sociālā progresa mērījumu komisijas ziņojums – <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/8131721/8131772/Stiglitz-Sen-Fitoussi-Commission-report.pdf>.

2.3. Pēdējos gados ES politikas veidotājiem ir radušās vairākas jaunas prioritātes, piemēram, digitālā un zaļā pārveide, turklāt arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta sociālajiem apsvērumiem daudzās darbības jomās. Turklāt, lai gan Covid-19 uzliesmojumam neapšaubāmi būs vienlīdz dziļa un negatīva ietekme uz ES ekonomiku, svarīgi ir neaizmirst, ka daudzas citas problēmas, piemēram, klimata pārmaiņas, nevienlīdzības palielināšanās un lēns ražīguma pieaugums, nav izzudušas. Investīcijas saliedētā sabiedrībā, ilgtspējīgā attīstībā, cilvēkkapitālā un sociālajā kapitālā, kā arī dzīves kvalitātē būs svarīgas, lai radītu perspektīvas moderniem uzņēmumiem, kas nākotnē stimulēs ilgtspējīgu nodarbinātību, labklājību un izaugsmi. Tāpēc iekšzemes kopproduktam alternatīviem rādītājiem būtu jāklūst par instrumentiem, kas dos iespēju ne vien sekot līdzi politikas attīstībai un to vērtēt, bet arī sniegt informāciju politikas izstrādes nolūkā, uzlabot komunikāciju un stimulēt mērķu uzstādīšanu.

2.4. Ar šo pašiniciatīvas atzinumu EESK ir iecerējusi sniegt vērtīgu ieguldījumu darbā, kura mērķis ir noteikt, kādi labbūtības un attīstības rādītāji būtu jāuzskata par tādiem, kas papildina klasiskos, ar ekonomiku saistītos rādītājus. Atzinumā izceltas arī neapmierinātās vajadzības pēc datiem un aprakstīts, kā šādus rādītājus labāk integrēt politikas veidošanas procesā ES un valstu līmenī tā, lai Eiropas Savienība no pašreizējās krīzes varētu izkļūt spēcīgāka un varētu labāk reaģēt jaunu satricinājumu gadījumā.

2.5. Pilnīgi noteikti nekad iepriekš tik asi nav bijusi jūtama nepieciešamība izstrādāt rādītājus, kas dotu iespēju veidot un īstenot politiku, kuras mērķis būtu attīstīt tādu ilgtspējīgu pasaules ekonomikas modeli, kas spētu nodrošināt visu planētas iedzīvotāju labbūtību. Pašreizējais ekonomikas modelis, kas balstīts uz bezgalīgu izaugsmi, kura tiek uzskatīta par galveno sistēmas stabilitātes dzinējspēku, nav dzīvotspējīgs uz planētas, kuras resursi ir ierobežoti.

2.6. Jūnijā Eiropas Komisija publicēja pārdomu dokumentu⁽⁴⁾, kurā tā atkārtoti apliecinājusi nepieciešamību izstrādāt IKP papildinošus rādītājus, kas dotu iespēju uzlabot to, kā tiek sekots līdzi sabiedrības un ekonomikas pārmaiņām, kas norisinās, īstenojot politiku, kuras mērķis ir veicināt Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu. Šajā dokumentā sniegts pārskats arī par darbu, kas pēdējos gados dažās dalībvalstīs ieguldīts papildinstrumentu izstrādē ar mērķi sekot līdzi labbūtībai un ekonomikas darbības ietekmei uz vidi.

2.7. Pasaules līmenī pastāv virkne iniciatīvu, kuru mērķis ir izstrādāt tādu rādītājus, kas, no vienas puses, dotu iespēju politikas veidotājiem izstrādāt un īstenot politiku, kuras mērķis būtu veicināt ilgtspēju, un, no otras puses, uzlabotu informāciju par ekonomikas modeļa maiņas procesu. Šo uzmanības vērtu iniciatīvu vidū ir arī *EU Doughnut by 2030* (ES virtuāla ekonomika līdz 2030. gadam)⁽⁵⁾; tas ir jauns koncepts, kas ir politisks kopsavilkums pašreizējo rādītāju kopumam un 30 atlasītiem rādītājiem ar mērķi uzlabot politikas veidošanas efektivitāti, kā arī dot iespēju plašākai sabiedrībai labāk izprast problemātiku, kas saistīta ar ekonomikas sistēmas pārkārtošanu.

3. Vispārīgas un īpašas piezīmes

3.1. Debates par tematu "IKP un ne tikai" ir izraisījušas būtisku rezonansi iestādēs, pētnieku un politikas veidotāju vidū. Saistībā ar tām ESAO, ANO, Eiropas Komisijā vai *Eurostat* ir izvirzīti priekšlikumi par rādītājiem, kuru mērķis būtu uzlabot to, kā tiek izvērtēta labbūtība un labklājība individuālā, kolektīvā vai valstu līmenī. 2015. gadā ANO ir pieņēmusi ilgtspējīgas attīstības mērķus, kuriem ir izdalīti 169 apakšmērķi un 200 rādītāji. Augsta līmeņa ESAO ekspertu grupa 2018. gadā ir publicējusi divus ziņojumus⁽⁶⁾, kuros ir ieteikts efektīvāk izvērtēt labbūtību un šajā nolūkā uzlabot pašreizējos rādītājus vai ieviest jaunus. EESK uzskata, ka dalībvalstīm atkarībā no savas specifikas prioritāri būtu jāizmanto vairāki ANO ierosinātie rādītāji un mudina valstis izmantot Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) priekšlikumus, kas ietverti ziņojumos par labbūtības un labklājības mērījumu uzlabošanu.

3.2. Eiropas sociālie partneri, proti, *BusinessEurope*, Eiropas Arodbiedrību konfederācija, Eiropas Darba devēju un sabiedrisko pakalpojumu un vispārēju interešu pakalpojumu uzņēmumu centrs (*SGI Europe*) un Eiropas Amatniecības, mazo un vidējo uzņēmumu asociācija nesen parakstīja kopīgu dokumentu⁽⁷⁾, kurā ieteikts sociālā, ekonomikas un vides jomā izmantot IKP papildinošu rādītāju kopumu. EESK piekrīt Eiropas sociālo partneru viedoklim, ka 14 ierosinātie rādītāji ir

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/economic-policy-making-beyond-gdp-introduction_lv

⁽⁵⁾ <https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030>

⁽⁶⁾ ESAO (2018), *Beyond GDP: Measuring what counts for economic and social performance* (Par IKP un ne tikai. Vērtējot ekonomisko un sociālo jomu ietekmējošos faktorus), ESAO izdevniecība, Parīze – <https://doi.org/10.1787/9789264307292-en>.

ESAO (2018), *For Good Measure: Advancing Research on Well-Being Metrics Beyond GDP* ("Uzlabot izvērtēšanu: veicināt pētniecību labbūtības noteikšanai, izmantojot par IKP plašākus rādītājus"), ESAO izdevniecība, Parīze – https://www.oecd-ilibrary.org/fr/economics/for-good-measure_9789264307278-en.

⁽⁷⁾ <https://est.etuc.org/wp-content/uploads/2021/05/FINAL-BEYOND-GDP-SOCIAL-PARTNERS-EU.pdf>

piemēroti, lai izveidotu IKP papildinošu rādītāju sistēmu, kuru būtu iespējams izmantot, veidojot ilgtspējīgu attīstību veicinošu politiku.

3.3. No 2011. gada EESK piedalās ES līmenī notiekošajās debatēs par tematu "IKP un ne tikai". Komiteja ir sagatavojusi vairākus atzinumus⁽⁸⁾, kuros ierosināti jauni rādītāji labbūtības un labklājības noteikšanai, kā arī veikusi aptaujas, kuru mērķis ir bijis precizāk noteikt iemeslus, kas ES iedzīvotāju izpratnē rada kvalitatīvas un jēgpilnas dzīves sajūtu. EESK uzskata, ka ir jāizstrādā jauni rādītāji, kas ne tikai novērtētu ekonomikas noturību attiecībā uz pielāgošanās spēju un pārveidi, bet arī ņemtu vērā principu "nevienu neatstāt novārtā".

3.4. Lai nākamajām paaudzēm būtu iespējams nodot planētu, kura vismaz nebūtu sliktākā stāvoklī nekā šodien, ir jāpārvērtē ekonomikas modelis, kas balstīts uz nekontrolētu dabas resursu izmantošanu. Nav šaubu, ka aprites ekonomika, kas gūst arvien lielāku interesi, nodrošina racionālāku dabas resursu izmantošanu. Tāpēc EESK ierosina izstrādāt rādītāju kopumu ar mērķi uzlabot politikas veidotāju informētību tā, lai viņi varētu atbalstīt šīs nozares attīstības politiku. Piemēram, ja dažām ilglietošanas patēriņa precēm tiktu norādīts, cik daudz tās satur no dabas resursiem smeltu izejvielu un cik ilgs ir to vidējais lietošanas termiņš, kā arī cik lielā mērā minētās izejvielas iespējams atgūt, būtu iespējams politikas veidotājus nodrošināt ar informāciju, kas palīdzētu izprast, kāpēc jāpieņem lēmums par nepieciešamību investēt reciklēšanas nozarē.

3.5. Komiteja uzskata, ka būtu lietderīgi koncentrētā veidā izstrādāt rādītāju sistēmu "IKP un ne tikai", ko pēc tam varētu iekļaut Eiropas zaļā kursa rādītāju sistēmā. Vācijas institūta ZOE izstrādāto ES "virtuāla ekonomikas" modeli līdz 2030. gadam varētu izmantot, lai izstrādātu šo sistēmu, kurai varētu būt nozīme ES pārvaldības procesā, jo tā palīdzētu novērtēt panākto progresu un noteikt darbības, kas vajadzīgas, lai sasniegtu Eiropas pusgada mērķus. Komiteja uzskata, ka ES pārvaldības procesā būtu jāņem vērā jauna perspektīva, galveno uzmanību pievēršot iedzīvotāju labbūtībai.

3.6. EESK iesaka Komisijai un dalībvalstīm noteikt mērķus katram rādītājam. Tas ļautu izmantot principu "attālums līdz mērķim", lai labāk uzraudzītu un izprastu panākto progresu.

3.7. Eiropas Savienība klimata pārmaiņu jomā ir noteikusi augstu mērķi – līdz 2050. gadam panākt oglekļa emisiju neitralitāti atmosfērā. Lai to īstenotu, investīcijas ir jāpārvirza uz tādu ekonomisko darbību, kas neietekmē vidi. Eiropas Komisija nesēn ir nākusi klajā ar paziņojumu⁽⁹⁾, kura mērķis ir finansējumu virzīt uz ilgtspējīgu darbību. EESK šo Komisijas iniciatīvu atbalsta un uzskata, ka ir jāgatavo tādi rādītāji, kas, no vienas puses, dos iespēju nodrošināt finansējumu zaļināšanas procesa pārraudzību un, no otras puses, liecinās par ekonomikas nozaru zaļināšanas pakāpi. Šādi rādītāji politikas veidotājiem palīdzētu labāk izprast, kā rīkoties, plānojot publiskos stimulus ilgtspējīgu darbību veicināšanai. Līdztekus tie varētu kalpot par noderīgu pārraudzības līdzekli dalībvalstu valdībām. Šāda pārraudzība ir vajadzīga tajos gadījumos, kad rodas nepieciešamība kontrolēt ātrumu, kādā investīcijas tiek virzītas uz ilgtspējīgām nozarēm. Ja investīcijas tiks veiktas pārāk lēni, iespējams, ka pieejamie resursi būs izsmelti jau pirms aizstājošo risinājumu radīšanas. Šāda situācija izraisītu strauju cenu pieaugumu, kas līdzīgu nestu postošas sekas ekonomikas sistēmā. Savukārt, ja investīcijas tiks veiktas pārāk ātri, daudzām citām nozarēm vajadzīgās investīcijas tiks liegtas, un tādējādi palēnināsies ekonomiskā aktivitāte, kas rada investīcijām nepieciešamos resursus.

3.8. Klimata pārmaiņu apkarošanas jomā EESK uzskata, ka pastāvošie rādītāji ir jāpārskata, lai uzlabotu gūto sasniegumu pārraudzību. Viens no piemēriem ir siltumnīcefekta gāzu emisiju rādītājs. Dažu jomu, piemēram, aviācijas emisijas nav ietvertas Eurostat sagatavotajā rādītājā. Tāpat būtu jāpielāgo vairāki rādītāji, lai labāk atspoguļotu Eiropas Savienības mērķus.

⁽⁸⁾ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "IKP un ne tikai. Pilsoniskās sabiedrības līdzdalība papildu rādītāju izvēlē" (pašiniciatīvas atzinums) (OV C 181, 21.6.2012., 14. lpp.).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Ekonomikas politikas koordinēšanas uzlabošana stabilitātei, izaugsmei un nodarbinātībai – instrumenti labākai ES ekonomikas pārvaldībai", COM(2010) 367 final (OV C 107, 6.4.2011., 7. lpp.).

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinums par tematu "Tālāk par IKP – ilgtspējīgas attīstības kritēriji" (OV C 100, 30.4.2009., 53. lpp.).

⁽⁹⁾ COM(2021) 188 final, ES taksonomija, uzņēmumu ilgtspējas informācijas ziņošana, vēlnes ilgtspējas jomā un fiduciārie pienākumi: finansējuma novirzīšana Eiropas zaļā kursa īstenošanai (OV C 517, 22.12.2021., 72. lpp.).

3.9. Lai varētu digitalizēt un zaļināt ekonomikas sistēmu, dažādās jomās ir jāveic būtiski pārkārtojumi gan attiecībā uz to ieguldījumu IKP, gan attiecībā uz nodarbinātību. Lai maksimāli samazinātu šo pārmaiņu sociālās izmaksas, ir nepieciešams ieviest darba ņēmēju aizsardzības politiku, kas vidējā un ilgākā laikā nodrošinātu taisnīgu nepieciešamā darba sadalījumu aktīvo iedzīvotāju vidū. Līdztekus tam, ievērojot Eiropas sociālo partneru ierosinājumu, EESK uzskata, ka ir jārada tādu rādītāju kopums, kas attiektos uz koplīguma slēgšanas sarunām, kuras darba ņēmējus aizsargā vispārīgi, tomēr var arī nodrošināt to, lai profesionālās sagatavošanas programmās būtu iekļauti un tiktu veicināti pasākumi mobilitātes garantēšanai, kura ir vajadzīga, ņemot vērā ekonomikas pārkārtošanas radītos izaicinājumus. Vienlaikus, izmantojot pārdomātas darba laika organizācijas programmas, kuras var apspriest sociālie partneri, ir iespējams īstenot visā ekonomikā pieejamā darba taisnīgu sadalījumu.

3.10. Būtiskas pārmaiņas ekonomikas sistēmā nebūs iespējams īstenot bez visas sabiedrības pilnīga atbalsta. Šā iemesla dēļ svarīgi ir, lai visā šajā sarežģītajā procesā politikas veidotājiem papildus statistikas rādītājiem būtu pieejamas aptaujas un statistiski pētījumi, kas dotu iespēju kontrolēt to, cik lielā mērā sabiedrība izprot un pieņem pārmaiņas. EESK uzskata, ka ir jāveic jaunas Eurobarometram līdzīgas aptaujas, kas dotu iespēju sekot līdzi tam, kā sabiedrība izjūt ekonomiskā modeļa pārmaiņas. Dalībvalstīm un Eiropas Komisijai vajadzētu arī atbalstīt tādu iniciatīvu izvērtēšanu, kuru mērķis ir uzlabot to, kā tiek izvērtēta labbūtība un analizēta ekonomiskās darbības ietekme uz vidi, piemēram, iniciatīvu, ko ir īstenojis Vācijas pētniecības institūts ZOE, kurš ir izstrādājis rādītāju sistēmu, kas zināma kā “*EU Doughnut by 2030*” (ES virtuļa ekonomika līdz 2030. gadam) ⁽¹⁰⁾.

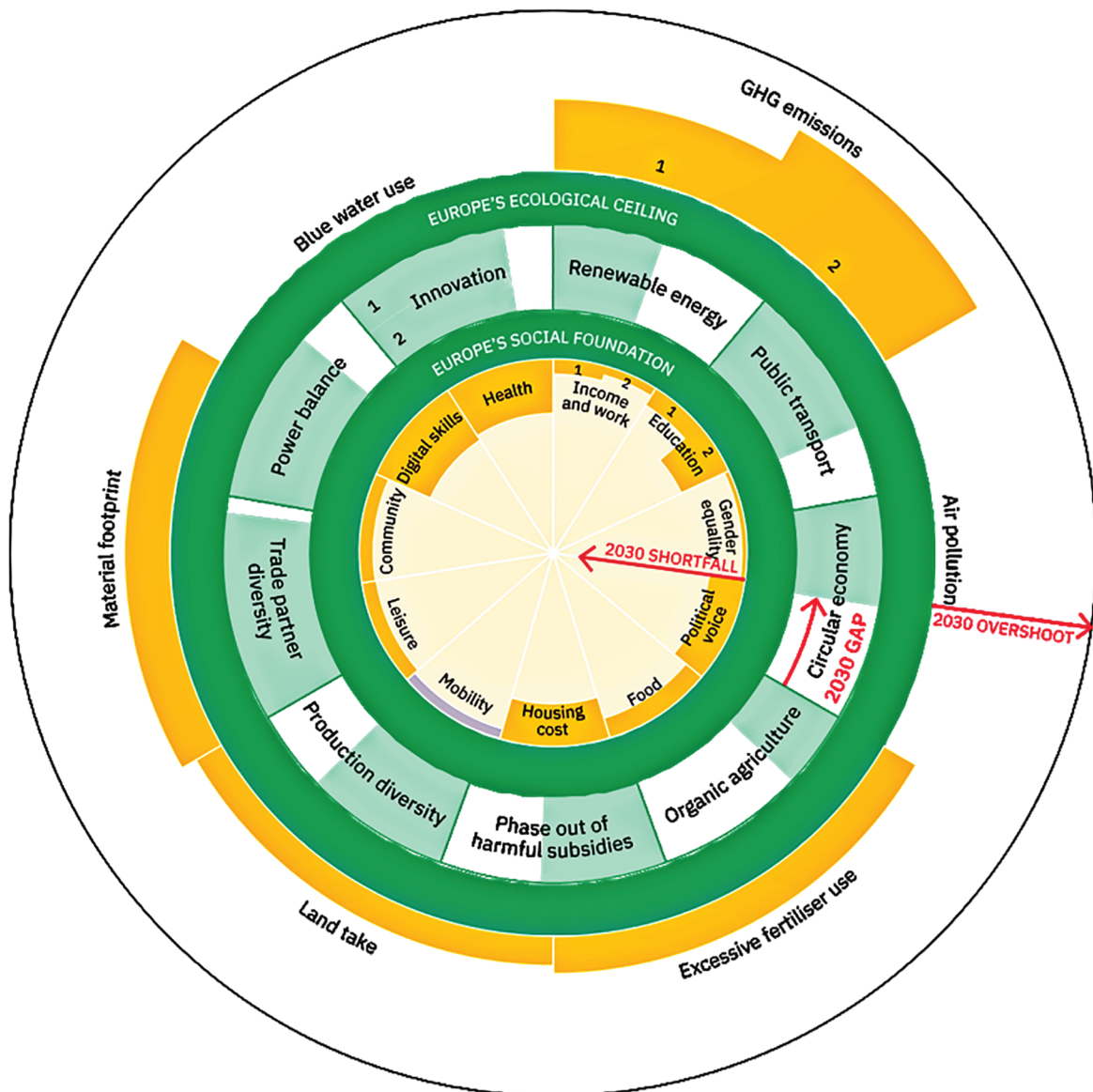
3.11. EESK uzskata, ka no tādas ekonomikas sistēmas, kuras galvenais dzinējspēks ir izaugsme, neizbēgami ir jāpāriet uz modeli, kurā priekšroka tiek dota ilgtspējīgai attīstībai. Ņemot vērā šīs pārkārtošanās sarežģītību un tās milzīgos izaicinājumus, šajā atzinumā ietvertie jauno rādītāju priekšlikumi, protams, tikai iezīmē vienu no pieejām, kuru iespējams izvēlēties attiecībā uz mērinstrumentiem sociālajā, ekonomikas un vides jomā.

Briselē, 2021. gada 8. decembrī

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Christa SCHWENG

⁽¹⁰⁾ Institūta ZOE ziņojums: *A Compass towards 2030* (<https://zoe-institut.de/en/publication/a-compass-towards-2030>).

PIELIKUMS

“EU Doughnut by 2030”(ES virtuāla ekonomika līdz 2030. gadam): sākotnējā analīze un ieskaits.